

Isonkyrön herättäjäjuhlat
Vuoroveisuut
lauantai 7.7.2012
Jouko Ikola

Hyvä juhlakansa. Mikä on mallastie? Näin kyseli viisivuotias siskontyttöni tutun iltavirren askeltaessa aameneensa. Olimme veisanneet: "Vaan muistan murhemiellä, viitoittamalla tiellä en tänään kulkenut." Meille rakkaiden Siionin virsien kieli on parhaillaan muokkaajien pohdittavana. On kyseltävä kielentutkija Esko Koivusalon tapaan: "Miten käy hengellisen kielen, kun kulttuuri muuttuu ja sanojen merkitykset ja tunnesävyt muuttuvat ja kulttuurisidonnaiset kielikuvat hämärtyvät. Nykyisten Siionin virsien kielikuvat liittyvät paljolti lakikieleen, oikeuslaitokseen, sodan maailmaan, luontoon ja menneiden vuosisatojen arki-elämään.

Vuosien iskuja parhaiten kestäneet virret ovat omalla sisäisellä voimallaan puskeneet aikasidonnaista ymmärrysmuuria rakentaneen kielen lävitse ja koskettavat yhä veisaavaa kansaa. Yksi näistä virsistä on juhlien tunnusvirsi "Silmäisi eteen Jeesus."

Virsi järjestyksessä 1 Siionin virsi 169

"Ihana maisema, suhina metsien, aurinko välkehtii lomitse lehvien. Nyt koti lapsuuden, hyvää yötä" Näin haikeasti kuvaa nuori Lauri Stenbäck runossaan hyvästejä lapsuudenkodille. Runon hyvästit voi kuulla runoilijan koko elämäntyön teemana, jonka suuren muunnelman sävelsi Stenbäckille pietismi synnyttäessään kaipaavalle nuorukaiselle uudet laulut. Laguksen rippikoulussa kylvettyjen siementen ensimmäistä itämistä kuvaa Tytti Issakainen ensi vuonna esitettävässä näytelmässään.

16-vuotias ensiripille valmistuja saarnaa siskolleen: "Elämä on lyhyt. Totuutta on etsittävä vaikka se polttaisi." Tähän sisko Charlotta vastaa: "Sinä puhut nykyään ihan kummallisesti; Johtuuko se ripille valmistumisesta? Jonas Lagus on niin vahva rippi-isä." Luontoa, isänmaata ja kauneutta palvovan runoilijan ääni muuttuu ratkaisevasti parhaan, rakastetun ystävän Lassi Östringin menehdyttyä.

Pian veisattavan juhlien teemavirren syntymistä ennakoi monien runojen ankara tilinteko oman taiteilijakutsumuksen kanssa. (Kulttuurin petollisella kermalla kuorrutetusta uskonnollisuudesta tulee Stenbäckille nyt vaarallisin vihollinen. Pietismin synkkyyttä Vanhan puutarhurin kirjeissä arvosteleva Runeberg saa juuri Stenbäckistä pietismin tulisen puolustajan.)

Runoissaan Stenbäck päätyy Jeesuksen silmäin eteen, viivytyään sitä ennen "Öisissä säkeissä" lohduuttomia hetkiä pimeydessä. Stenbäck vaikeroi: "Suloinen murhe, karvas sisko yön, linnasi tähtiporttiin taaskin yön"

Ja vielä ennen Jeesuksen helliä silmiä runoilija parahtaa: "Taivaassa ovat kaikki ystäväni, sain hautaan saattaa heidät viereltäni. Minua yksin synti enää saartaa, elämän sappea juon yksinäni."

Mutta juuri tuosta yksinäisyydestä, syvyydestä, kuilun reunalta, mahdottomasta löytyy Kristus helläsilmiä, niin kuin ensimmäinen suomennos asian ilmaisee. (Polku avautuu, ovi raottuu, seuraavissa säkeissä Stenbäck pyytääkin: "Työhön kun lähden, tietä kuljen, jää luokseni! Sinulle

kerron murheistani, jää luokseni! Kun liikun ihmisvilinässä ja oudoksun, mitenkö orpo olen tässä, jää luokseni.”)

Virsi järjestyksessä 2 Siionin virsi 297

Seuraavaan veisattavaan virteen liittyy myös koskettavaa historiaa. Kun juhlakansa vuoden 2004 juhlilla Ylistarossa veisasi tätä virttä, sen tekijä proviisori ja perheenäiti Päivi Niemistö oli samalla viikolla laskettu Jurvan kirkkomaan multiin. Koskettavasti virsi kuvaa monen arjen taistelijan kipeitä tunteja, voimat ovat vähissä, yönkin hiljaisiin hetkiin rukoilija tarvitsee Kristuksen levon lahjoittavaa syliä.

Arkihuolissa askeltava virressä soivat herännäisyyden sydänäänät. Arjessa juhlakristillisyyden vaatteet riisutaan, alastomuutemme ja puutteemme ovat toisten katseltavina. Väsymys nostaa syvyydestä varjoja, jotka peittivät kulkureitin. Arjen perheessä tarvitsevuuat on paljon, rakkaus tuntuu olevan aina velassa, asioiden jatkuva keskeneräisyys raastaa. Monella pakkatyö ja perhe-elämä taistelevat elintilasta aina sielun peräkamariin asti. Ei sitten lienekään ihme, että pahan olon harmaalle vyöhykkeelle työntyy väkeä, joka tarjoaa sokerisia energiajuomia janoisille sieluille. Kulttuuritutkija Herman Glaser näki 1950- luvulla mihin ollaan matkalla. ”..ilon ja levon, sisäisen jännityksen laukeamisen ja virkistuksen sijaan tulee hermoja raastava huvitteluvietti ja huvitteluvälineiden syntyminen...henki. joka vielä värisee päivän kiihotuksesta, vaatii jatkuvaa liikettä, se haluaa kokea vaikutelmien uutta kilpajuoksua. Glaserin mukaan tavallisen arjen, luonnon, taiteen ja peruselämän tuoma ruoka ei riitä hyvän elämän leiväksi, kun yhä hurjemmiksi kasvava viihdeteollisuus tarjoaa kiireisiä, komeilevia, epätosia, myrkytettyjä vaihtoehtojaan.

Päivi- äidin Siionin virsi nostaa keskiöön tavallisen elämän. Sieltä ei kuitenkaan paeta aisteja ja sydäntä turruttamalla, vaan Kristuksen syliin lepäämään ja ammentamaan uutta voimaa ja uskallusta.

Lapuan kanttori Paula Pääkkösen tekstin henkeä koskettavasti myötäilevä sävel johdattakoon veisuuseen.

Virsi järjestyksessä 3 Siionin virsi 282

”Jumalan, sinä olit opastajani jo kun olin nuori ja tähän päivään asti olen saanut kertoa ihmeistäsi. Kun nyt olen vanha ja harmaapäinen älä hylkää minua Jumala. Minä julistan tuleville sukupolville kättesi mahtia ja tekojesi suuruutta.” Psalmin vanhuksen rukouksesta muotoili aikanaan piispaksi noussut Haqvin Spegel tutun virren” Sinuhun turvaan Jumala.” Ukko-Paavolle rakas virsi on jälleen yksi koskettava esimerkki siitä kuinka psalmien rukous on tehnyt ajan vankkureilla vuosituhansien korpivaelluksen ja säilyttänyt silti ajankohtaisuutensa. Vanhuuden portteja koputtelee huimaa vauhtia kasvava joukko suomalaisia. Psalmien hengessä tämän matkan ankaria ehtoja määrittelee Pentti Saarikoski :” Elämän talossa ovat ovat kapeat.

Huoneesta toiseen ei pääse suurten kantamusten kanssa. Jotakin pitää jättää jokaisen oven eteen. Elämän talossa on kuljettava näin .Ja ovet ovat joka kerta kerralta kapeampia ja matalampia. ”

Seuraavan virren aikana saamme sulkea ajatuksiimme ja rukouksiimme erityisesti kaikki meille rakkaat vanhukset ja voimistaan riisutut läheiset kodeissa ja hoitolaitoksissa. Pyydämme voimia myös kaikille arjen taistelijoille, jotka omaishoitajina kodeissa leipovat viidestä leivästä ja kahdesta

kalasta hyvän arjen leipää. Heidän joukossaan on myös itselleni läheisiä ihmisiä, joiden herättäjäjuhlamatka kulkee tällä hetkellä sängyltä radion äärelle . Olkaa siunattuja. Herra olkoon teidän kanssanne.

Virsi järjestyksessä 4 Siionin virsi 268

Hyvä juhlakansa, Ambomaan suuren miehen Martti Rautasen virressä veisataan: ”Seisomme ovellasi, oi Herra Auttaja, Armahda lapsiasi ja ovi raota.” Virressä voi aavistella hurjan elämän eläneen lähetystyöntekijän teologian huipennuksen: kunnian teologia on vaihtunut ristin teologiaan.

Kunnian teologiaksi saattoi ajatus lipsahdella vielä Helsingin satamalaiturilla juhannuspäivänä 1868 väen veisatessa historiassa moniin tulkintoihin houkuttanutta Lutherin taisteluvirttä lähtijöille . Risti piirtyi kuitenkin ensimmäisenä saapujien eteen kaksi vuotta kestäneen laivamatkan jälkeen. Walvis Bayn satamassa odotti hiljaisuus. Rautanen kertoo: ”Kukaan ei tullut rannalle tervetuloa toivottamaan. Tuuli vain ulvoi raastetuissa huoneissa. Vuotta aikaisemmin namat olivat murhanneet paikalla asuneen Reinin lähetysseuran asiamiehen Iversenin. Myöhemmin heimon kuningas ilmoitti: ”Jos et osaa opettaa, niin hirtän sinut.” Martti Rautasen työn ensimmäisiä vuosia varjostivat valkoisten metsästäjien, ahneiden onnenonkijoiden ja kauppiaiden jättämä epäluulon perintö. Vuosiin ei työ tuottanut näkyvää tulosta. Risti ei painanut vain työssä, vaan perheen aikanaan perustanut pappi monta sai kertaa kätkeä lapsensa tomumajan Ambomaan hiekkaan.

Suomalainen lähetystyö rakensi vähitellen polkuja eteenpäin hiukan muita eurooppalaisia poikkeavista lähtökohdista. Vokaalisointuisen kielemme taitajan oli hiukan muita helpompi oppia paikallisia kieliä .Kielen omaksuminen mahdollisti läheisemmän ja tasa-arvoisemman mahdollisuuden lähestyä paikallista elämää. Kuuntelevalla ja kärsivällisellä otteella Rautanen saavutti vähitellen toisten luottamuksen ja loi myös kriittisiä ääniä lähetysteologialle, jossa ylemmydentuntoisesti on tarjottu oman kulttuurin kaikkia käytäntöjä aidon kristinuskon ilmentymäksi. Kaija Pispan kauniisti suomentama virsi kuljettakoon meitä nyt kolkuttamaan

Virsi järjestyksessä 5 Siionin virsi 284

Eletään vuotta 1523. Fransiskaanimunkki Burhard Wallis vaeltaa seurueessa Riiasta kohti Roomaa etsimään apua kaupungissa leviävää uskonpuhdistusta vastaan. Munkinkaavun liepeistä oikea oppi valuu tien pientareelle Walliksen tutustuessa tarkemmin Lutherin opetuksiin. Lopulta elämä vie Abterodeen Hesseniin, jossa kirkkoherrana toiminut runoilija säveltää ja sanoittaa lähinnä psalmien teksteihin pohjautuvia virsiä. Siionin virsissä enimmäkseen murheen ja ikävöinnin varjoista varovaisesti kurkkivakiitos soi lapualaisessa toisinnossa iloisen raikkaana. Tätä virttä veisatessa on helppoa yhtyä Lutherin ajatuksiin virren valtavasta voimasta perkelettä ja sen synnyttämää masennusta vastaan. Lutherin mukaan perkele pakenee kauhuissaan virren ja musiikin voimaa.

Veisatkaamme siis.